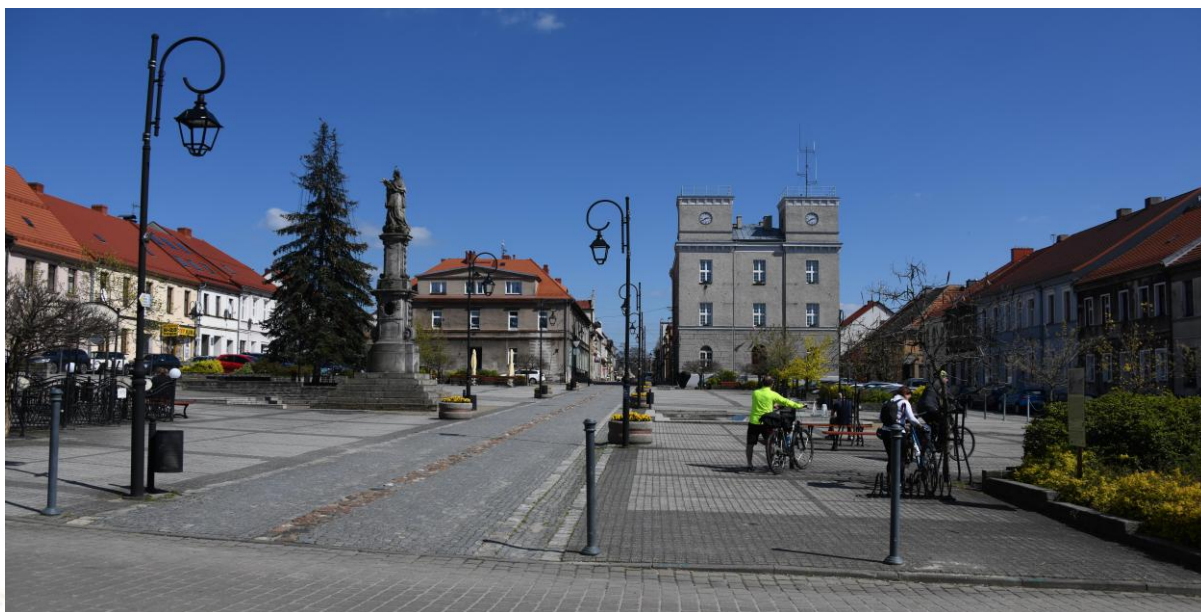

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Toszek

Kod krajobrazu: 24-341.12-019

Położenie administracyjne: Gmina Toszek, Powiat gliwicki

**Katowice, Warszawa
2025**

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Krajobraz małego miasteczka z zachowanym układem historycznym, widok od strony zachodniej (fot. Jerzy Nita)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Toszek
ID	123
Kod krajobrazu	24-341.12-019
Typ, podtyp krajobrazu	9a - Miejscowości z zachowanym układem historycznym
Typ rzeźby terenu*	B - Krajobrazy faliste
Kod mezoregionu*	341.12
Nazwa mezoregionu*	Garb Tarnogórski
Typ krajobrazu naturalnego*	Nizin
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Peryglacjalne: równinne i faliste
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.3.1.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Zabrzańsko-Tarnogórski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	I.E.7
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Leśny region (Strzelce Opolskie)
Położenie administracyjne	Gmina Toszek, Powiat gliwicki
Powierzchnia (ha)	188,86

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - miejscowości z zachowanym układem historycznym, obejmujący założenie urbanistyczne miasta Toszek.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na obecność parku zamkowego ujętego w krajowej ewidencji zabytków;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na zachowany historyczny układ urbanistyczny miasta, bardzo duży udział obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru, czytelność formy części zabytkowej i przewagę zabudowy historycznej, współczesną zabudowę, dostosowaną kubaturą i charakterem do zabudowy historycznej, ekspozycję bierną oraz charakterystyczną panoramę miejscowości.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Walory przyrodnicze stanowią głównie starodrzew towarzyszący wzgórzu zamkowemu oraz mozaika łąk, ziołorośli, szuwarów, dosyć dużego zbiornika wodnego oraz zadrzewień w dolince Potoku Toszeckiego. Dolinka i starodrzew charakteryzują się dużą bioróżnorodnością florystyczną i faunistyczną. Dolinka potoku stanowi także lokalny korytarz ekologiczny.

Walory kulturowe

Krajobraz miejski z nasyceniem cech zabytkowych układu urbanistycznego oraz architektury. Na szczególną uwagę zasługuje wpisany do rejestru zamek z fosą zbudowany na ostańcu denudacyjnym wznoszącym się ok. 17 m ponad dnem przyległej doliny Potoku Toszeckiego. Przy zamku i fosie zlokalizowane są również wpisane do rejestru zabytków kościół i plebania, a w bliskiej odległości w kierunku wschodnim także wpisane do rejestru liczne budynki mieszkalne południowej, północnej i wschodniej pierzei rynku, a także ratusz. Na południe od rynku i zamku zlokalizowany jest dwór i budynek mieszkalny, które wraz z otoczeniem również wpisane są do rejestru zabytków. Unikatowy i dobrze zachowany historyczno-kulturowy charakter najstarszej części miasta z dużym nasyceniem zabytków w obrębie rynku, wzgórza zamkowego i otoczenia wyróżnia miasteczko w skali regionalnej. Przez obszar przebiegają szlaki kulturowe Drogi św. Jakuba: Via Regia i Śląsko-Morawska.

Fizjonomia krajobrazu

W zachodniej części miasta występują najcenniejsze zespoły wnętrza krajobrazowych z zamkiem, kościołem, plebanią i rynkiem z licznymi zabytkowymi kamienicami oraz ratuszem. Ratusz oraz kościół stanowią lokalne dominanty. Na kościół naprowadza oś widokowa wzdłuż ul. Chrobrego, poprzez rynek i ul. Kościelną. Rynek ma charakter konkretnego wnętrza krajobrazowego zamkniętego pierzejami zabytkowej zabudowy kamienicznej. Walory fizjonomiczne podwyższają układy komponowanej zieleni. Zamek i wzgórze, na którym został zbudowany stanowi ważną regionalną dominantę krajobrazową. Fragmenty bryły zamku widoczne od strony zachodniej (ciąg widokowy). Od strony rynku - oś widokowa prowadząca do bramy zamku. Na pozostałym obszarze miasta dominują typowe dla terenów zwartej zabudowy przyulicznej wnętrza krajobrazowe - długie i wąskie związane z osiami widokowymi wzdłuż ulic. Wieża wodna jako dominanta od strony wjazdu do miasta ze strony Gliwic. Całość komponuje się jako harmonijny krajobraz urbanistyczny z nagromadzeniem obiektów zabytkowych w części zachodniej. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: niebieski Szlak Powstańców Śląskich i żółty Szlak Okrężny Wokół Gliwic.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Wjazd do Toszka, od strony wschodniej, ul. Wielowiejska (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Rynek - historyczny układ kamienic (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

ul. Wolności o zachowanym dawnym charakterze niskich, gęsto ułożonych kamienic. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Wejście do zamku w Toszku (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 5

Zamek w Toszku. Zabytkowe założenie parkowo-zamkowe, ważne miejsce rekreacyjne
(fot. Jerzy Nita)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

